Mánudaginn 10. nóvember 1986.

Nr. 280/1986. **Guðjón Andrésson**

gegn

Þrotabúi Hafskips h/f

Kærumál. Gjaldþrotaskipti. Kröfulýsingarfrestur.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Magnús Thoroddsen, Bjarni K. Bjarnason og Guðmundur Skaftason.

Sóknaraðili hefur samkvæmt heimild í 2. tl. 21. gr. laga nr. 75/1973 skotið máli þessu til Hæstaréttar með ódagsettri kæru, sem barst Hæstarétti 23. október 1986. Hann krefst þess, að úrskurði skiptaréttar verði hrundið og að dæmt verði að krafa hans á hendur varnaraðila fái að komast að við búskiptin á þrotabúinu. Þá krefst sóknaraðili þess, að honum verði tildæmdur málskostnaður úr hendi varnaraðila.

Varnaraðili gerir þær dómkröfur, að hinn kærði úrskurður verði staðfestur. Þá krefst hann „kærukostnaðar úr hendi sóknaraðila."

Með skírskotun til forsendna hins kærða úrskurðar ber að staðfesta hann.

Rétt þykir að kærumálskostnaður falli niður.

Dómsorð:

Hinn kærði úrskurður á að vera óraskaður.

Kærumálskostnaður fellur niður.

Úrskurður skiptaréttar Reykjavíkur 9. október 1986.

I.

Mál þetta var tekið til úrskurðar að loknum munnlegum málflutningi þann 30. september 1986.

Sóknaraðili málsins er Guðjón Andrésson, nafnnúmer 2902-6300, Granaskjóli 70, Reykjavík.

Varnaraðili málsins er þrotabú Hafskips hf., Reykjavík.

Í máli þessu hefur sakarefni verið skipt að ósk málsaðilja og með samþykki dómara samkvæmt 4. mgr. 71. gr. laga nr. 85/1936, sbr. 135. gr. laga nr. 6/1978. Er í þessum þætti málsins til úrlausnar krafa sóknaraðila

um að krafa hans í þrotabú Hafskips hf. um afhendingu utan skuldaraðar á skuldabréfi, útgefnu af honum til hins gjaldþrota félags þann 4. júní 1985 og upphaflega að fjárhæð 200.000,00, komi til frekari álita við gjaldþrotskipti. Þá krefst sóknaraðili málskostnaðar úr hendi varnaraðila samkvæmt gjaldskrá LMFÍ í þessum þætti málsins.

Af hálfu varnaraðila er þess krafist að kröfum sóknaraðila verði hrundið og honum gert að greiða varnaraðila málskostnað í þessum þætti málsins samkvæmt gjaldskrá LMFÍ.

II.

Aðdragandi að máli þessu er sá að bú Hafskips hf., Hafnarhúsinu við Tryggvagötu í Reykjavík, var tekið til gjaldþrotaskipta með úrskurði skiptaréttar Reykjavíkur uppkveðnum þann 6. desember 1985. Samdægurs skipaði skiptaráðandi þrjá bústjóra til bráðabirgða að búinu, lögmennina Gest Jónsson, Jóhann H. Níelsson og Viðar Má Matthíasson. Innköllun var gefin út til skuldheimtumanna þann 27. desember 1985, og var kröfulýsingarfrestur þar ákveðinn fjórir mánuðir með heimild í 3. tl. 19. gr. laga nr. 6/1978, sbr. 1. gr. laga nr. 98/1985. Birtist innköllunin fyrra sinni í Lögbirtingablaði 15. janúar 1986.

Að því leyti sem varðar þann þátt málsins, sem nú er til úrlausnar, hefur sóknaraðili gert þá grein fyrir málavöxtum að hann hafi með bréfi dagsettu 17. janúar 1985 verið boðaður til hluthafafundar í Hafskipi hf., er haldinn var þann 9. febrúar s.á. Í fundarboði hafi sú grein verið gerð fyrir fundarefni að þar ætti að fjalla um skýrslu um þróun í rekstri félagsins og um tillögu félagsstjórnarinnar um útboð á nýju hlutafé í félaginu að fjárhæð kr. 80.000.000. Sóknaraðili hafi sótt þennan fund og hlýtt þar á skýrslu félagsstjórnar, þar sem meðal annars hafi verið reifaðar fjárhagslegar forsendur fyrir áframhaldandi rekstri félagsins. Hafi þar verið kynnt að tap félagsins á árinu 1984 hafi verið áætlað milli kr. 50.000.000 og 60.000.000, en fundarmenn hafi orðið að styðjast alfarið við ummæli stjórnarmanna um þetta efni, þar sem hvorki hafi legið fyrir ársreikningur félagsins né mat endurskoðanda þess á skýrslu stjórnarinnar. Kveður sóknaraðili það hafa verið fullyrt í skýrslu félagsstjórnarinnar að umrædd hlutafjáraukning yrði til þess að rétta hag félagsins. Tillagan um hlutafjáraukningu hafi verið samþykkt á fundinum og sóknaraðili hafi þar skrifað sig fyrir kaupum á nýju hlutafé að fjárhæð kr. 200.000,00. Hann hafi síðan þann 4. júní 1985 gefið út skuldabréf til félagsins þessarar fjárhæðar, og var skuld samkvæmt því bundin lánskjaravísitölu með grunntölu 1119 stig og átti hún að greiðast með fimm jöfnum árlegum afborgunum, í fyrsta sinn þann 1. september 1986. Sóknaraðili kveðst hins vegar aldrei hafa

fengið afhent hin nýju hlutabréf, sem hann hafi greitt fyrir með þessum hætti.

Sóknaraðili vísar til þess í málavaxtalýsingu sinni að Hafskip hf. hafi þann 18. nóvember 1985 fengið heimild til greiðslustöðvunar, og hafi bú félagsins sem fyrr segir verið tekið til gjaldþrotaskipta þann 6. desember s.á. Innköllun hafi birst í Lögbirtingablaði með þeim hætti að kröfulýsingarfrestur hafi runnið út þann 15. maí 1986. Dráttur hafi orðið á að sóknaraðili lýsti kröfu í búið sem meðal annars hafi helgast af því að hann hafi verið óviss um gildi áðurnefndrar skuldbindingar sinnar, auk þess að umfangsmikil rannsókn á fjárreiðum félagsins hafi styrkt þá trú hans að svikum hafi verið beitt af hálfu fyrirsvarsmanna hins gjaldþrota félags í tengslum við hlutafjárútboðið. Engu að síður hafi sóknaraðili undir lok kröfulýsingarfrests talið nauðsynlegt að tilkynna skiptaráðanda um afstöðu sína til hlutabréfakaupanna og hafi hann þannig sent hraðskeyti til skiptaráðandans í Reykjavík þann 15. maí 1986, þar sem hann hafi lýst yfir riftun hlutafjárloforðs síns og skuldbindingum vegna hlutafjárkaupanna, og vísað þar um forsendu fyrir kröfunni til afhendingardráttar félagsins á hlutabréfum. Síðar hafi hins vegar komið fram að nefnt símskeyti hafi ekki verið áritað um móttöku af skiptaráðanda fyrr en þann 16. maí 1986, eða daginn eftir lok kröfulýsingarfrests.

Af hálfu varnaraðila hefur því verið lýst yfir í málinu að ágreiningur sé ekki um málavexti, eins og þeim er lýst hér að framan. Þá er óumdeilt í málinu að símskeyti það, sem sóknaraðili sendi kröfulýsingu sína með, hafi verið móttekið sem hraðskeyti við ritsímann í Reykjavík kl. 19:59 þann 15. maí 1986, en ritsíminn hafi ekki afhent það skiptaráðandanum í Reykjavík fyrr en kl. 9:25 að morgni þess 16. maí.

Með bréfi dagsettu 9. júní 1986 tilkynntu bústjórar til bráðabirgða sóknaraðila þessa máls að kröfulýsing hans hefði ekki borist skiptaráðanda fyrr en raun varð á, og að þeir teldu hana þar með hafa borist eftir lok kröfulýsingarfrests. Var sóknaraðila í bréfi þessu bent á að krafa hans gæti því aðeins komið til álita við skiptin, að honum tækist samkvæmt 111. gr. laga nr. 6/1978 að afla til þess samþykkis eigenda 75 hundraðshluta krafna samkvæmt kröfuskrá í búinu á skiptafundi þann 20. júní 1986. Á þeim fundi komu auk kröfu sóknaraðila til umfjöllunar aðrar kröfur, sem bústjórar mátu að hefðu borist eftir lok kröfulýsingarfrests. Við atkvæðagreiðslu að hætti áðurnefnds ákvæðis um eina slíka kröfu kom í ljós að enginn sá er atkvæðisrétt átti um þetta málefni væri fylgjandi því að krafan fengi komist að, en fundurinn var sóttur af hálfu eigenda meira en 80 hundraðshluta krafna, sem atkvæði áttu um þetta málefni. Lýsti sóknaraðili því yfir á fundinum að hann sæi ekki ástæðu til að atkvæði yrðu greidd um hvort krafa hans kæmi til frekari álita, en áskildi sér rétt til

að leitast við að koma henni að með öðrum þeim úrræðum, sem getið er í fyrrnefndu lagaákvæði. Samkvæmt 2. tl. 110. gr. laga nr. 6/1978 var fjallað á ný um kröfur sóknaraðila á skiptafundi þann 4. júlí 1986, en með því að skiptastjórar í þrotabúinu, sem þá höfðu verið kjörnir hinir sömu og áður gegndu hlutverki bústjóra til bráðabirgða, lýstu því yfir að þeir gætu ekki fallist á kröfur sóknaraðila, var ákveðinn rekstur þessa máls og var það þingfest þann 25. júlí 1986.

Í máli þessu liggur fyrir að skuldabréf það, sem kröfur sóknaraðila varða, var afhent af hinum gjaldþrota félagi til Útvegsbanka Íslands skömmu eftir útgáfu þess, og er því borið við af hálfu bankans að hann eigi handveðrétt í skuldabréfinu. Á skiptafundi í þrotabúinu þann 20. júní 1986 var samþykkt heimild til handa skiptastjórum að krefja nefndan banka um skil á skuldabréfum, sem honum voru afhent með þessum hætti, og eftir atvikum að höfða mál til riftunar á afhendingu eða veðsetningu þeirra.

III.

Kröfu sína um afhendingu áðurnefnds skuldabréfs úr þrotabúi Hafskips hf. byggir sóknaraðili á þeim málsástæðum að fyrirsvarsmenn hins gjaldþrota félags hafi beitt hann svikum til að gefa hlutafjárloforð, með því að þeir hafi gefið rangar og villandi upplýsingar um fjárhag félagsins við hlutafjárútboð. Af þeim sökum sé skuldbinding sóknaraðila til þrotabús félagsins ógild samkvæmt 30. gr. laga nr. 7/1936, auk þess að háttsemi umræddra fyrirsvarsmanna brjóti gegn 248. gr. laga nr. 19/1940. Ennfremur telur sóknaraðili að með því að félagið hafi aldrei afhent honum hlutabréf þau, sem hann greiddi fyrir með afhendingu nefnds skuldabréfs, þá sé honum heimil riftun kaupanna samkvæmt reglum 21. gr. laga nr. 39/1922.

Framangreindar málsástæður koma ekki til frekari álita að sinni, með því að sakarefni hefur verið skipt í málinu eins og áður segir, og er í þessum þætti málsins aðeins til umfjöllunar hvort krafa sóknaraðila, byggð á þessum málsástæðum, geti komið til frekari álita við búskiptin þótt hún hafi ekki borist skiptaráðanda í þrotabúinu fyrr en eftir lok kröfulýsingarfrests. Þær málsástæður og lagarök, sem krafa sóknaraðila í þessum þætti málsins byggir á, eru sem hér segir:

1) Sóknaraðili heldur því fram að ef tekin yrði til greina krafa hans um riftun skuldbindingar hans til varnaraðila, sem til álita geti komið í síðari þætti þessa máls, beri að líta svo á að hann sé eigandi þess skuldabréfs, sem hann gaf út til efnda hlutafjárloforðs síns og áður er getið. Umrætt skuldabréf sé til staðar sem sérgreint verðmæti og af þeim sökum sé varnaraðila skylt að afhenda honum skuldabréfið samkvæmt 69. gr.

laga nr. 6/1978, en ella standa sóknaraðila sem sértökumanni skil á fullum bótum, ef réttindi þriðja manns yfir skuldabréfinu standa afhendingu í vegi. Krafa reist á þessum sjónarmiðum sé brigðakrafa, hlutaréttarlegs eðlis, og skipti því ekki máli samkvæmt 111. gr. nefndra laga hvort kröfunni hafi verið lýst innan kröfulýsingarfrests eða ekki.

2) Ef ekki verður fallist á framangreind rök, byggir sóknaraðili kröfur sínar í annan stað á því, að líta verði svo á að hann hafi með gildum hætti komið kröfulýsingu sinni á framfæri með því að hafa falið ritsímanum í Reykjavík innan kröfulýsingarfrests að koma henni til skila með hraðskeyti. Staðhæfir sóknaraðili að mistök starfsmanna ritsímans hafi ein valdið því að nefnt hraðskeyti hafi ekki borist á starfsstöð skiptaráðanda fyrir lok kröfulýsingarfrests, sem hann telur að ekki hafi runnið út fyrr en á miðnætti þann 15. maí 1986. Vísar sóknaraðili til þess að sú meginregla komi víða fram í löggjöf að þótt afhending tilkynninga með símskeyti dragist eða farist fyrir, eigi slík vanræksla opinberra aðilja ekki að leiða til réttarspjalla fyrir sendanda. Sú regla komi meðal annars fram í 39. gr. laga nr. 7/1936, 61. gr. laga nr. 39/1922 og 45. gr. laga nr. 93/1933, sem leggi á áhættu viðtakanda hvort orðsending komist til skila í tæka tíð. Telur sóknaraðili að þessi grundvallarsjónarmið löggjafar eigi einnig við um kröfulýsingar, þótt þess sé ekki berum orðum getið í 111. gr. laga nr. 6/1978.

3) Í þriðja lagi styður sóknaraðili kröfur sínar í þessum þætti málsins við þau rök, að kröfulýsing hans eigi að koma til frekari álita við búskiptin með því að afsakanlegt hafi verið að hún hafi ekki borist í tæka tíð, og eigi þannig heimildarákvæði 111. gr. laga nr. 6/1978 við í þessu tilviki. Telur sóknaraðili ljóst af orðalagi ákvæðisins og ummælum í greinargerð með frumvarpi, er varð að nefndum lögum, að umrædd heimild verði ekki einskorðuð við erlendis búsetta kröfuhafa. Tekið sé fram í greinargerð að heimild ákvæðisins til skiptaráðanda til að taka til greina of seint fram komna kröfu sé sett til að koma í veg fyrir bersýnilega ósanngjörn málalok. Í ljósi þess að sóknaraðili hafi sent kröfulýsingu sína með hraðskeyti innan kröfulýsingarfrests, en mistök ritsímans hafi orðið til að hún hafi ekki borist fyrr en raun varð á, mæli sanngirnisrök með því að krafan fái komist að. Í þessu sambandi bendir sóknaraðili sérstaklega á að krafan hafi komist í hendur skiptaráðanda að morgni hins fyrsta vinnudags eftir lok kröfulýsingarfrests.

Í greinargerð og við munnlegan flutning málsins hafa eftirfarandi röksemdir komið fram af hálfu varnaraðila varðandi framangreinda málsástæðu og rök sóknaraðila, sem raktar verða hér í sömu röð og á undan:

1) Af hálfu varnaraðila er því haldið fram að ef sóknaraðili yrði talinn eiga rétt til að rifta skuldbindingu sinni við hið gjaldþrota félag, yrði það

til þess eins að mynda fjárkröfu eða skaðabótakröfu honum til handa í þrotabúið. Sóknaraðili hafi stofnað til kröfuréttarlegs sambands við hið gjaldþrota félag með því að gefa hlutafjárloforð, og hafi hann efnt skuldbindingu sína í því sambandi með afhendingu umrædds skuldabréfs. Af kvittun hins gjaldþrota félags til sóknaraðila fyrir skuldabréfinu og bókhaldslegri færslu innborgunar hans sé ljóst að félagið hafi viðurkennt sóknaraðila upp frá því sem hluthafa, sem hafi verið efnd þess á sinni skuldbindingu í samskiptum þeirra, og skipti þá ekki máli hvort sóknaraðili hafi fengið afhent hlutabréf. Ef riftun yrði talin heimil, yrði það aðeins til þess að kröfuréttarsambandið rakni við á ný, en eignarréttur sóknaraðila á skuldabréfinu yrði ekki endurvakinn, enda hafi hann afhent félaginu skuldabréfið án nokkurs fyrirvara eða áskilnaðar. Telur varnaraðili þannig ljóst að sóknaraðili geti ekki krafist afhendingar skuldabréfs síns úr þrotabúinu, heldur ætti hann aðeins almenna fjárkröfu í búið, ef fallist yrði á heimild hans til riftunar. Slíkri kröfu hafi sóknaraðila tvímælalaust borið að lýsa fyrir skiptaráðanda innan kröfulýsingarfrests, og hafi hann glatað rétti með vanlýsingu. Þá hefur því einnig verið hreyft af varnaraðila að jafnvel þótt fallist yrði á sjónarmið sóknaraðila um hlutaréttarlegt tilkall til umrædds skuldabréfs, þá hafi hann allt að einu glatað þeim rétti með vanlýsingu, enda hafi í innköllun í búið komið berum orðum fram að skorað væri jafnt á þá, er teldu til eigna í vörslum búsins sem aðra kröfuhafa, að lýsa kröfum sínum innan tilgreinds frests, og sé þetta orðalag í samræmi við ákvæði 3. tl. 19. gr. laga nr. 6/1978.

2) Af hálfu varnaraðila hefur því verið haldið fram að það verði að telja það alfarið á ábyrgð sóknaraðila að hann hafi valið þá leið að senda kröfulýsingu sína með símskeyti, svo skömmu fyrir lok kröfulýsingarfrests sem raun bar vitni. Skýra verði 111. gr. laga nr. 6/1978 á þann veg að krafa verði að berast til skiptaráðanda innan kröfulýsingarfrests, og breyti engu þótt hún hafi innan þess tíma verið send með símskeyti eða hvort dráttur á afhendingu hennar stafi af mistökum ritsímans. Enginn vafi hafi getað leikið á því eftir orðalagi innköllunar eða fyrirmælum 3. tl. 19. gr. áðurnefndra laga að kröfunni hafi átt að beina til skiptaráðanda innan umrædds frests, og að ónægilegt væri að beina henni til annars opinbers aðila innan þess tíma. Ef ætlan löggjafans hefði verið að gera undantekningu í þessum efnum varðandi sendingu kröfu með símskeyti, telur varnaraðili tvímælalaust að það hefði orðið að koma fram berum orðum, enda hafi lok kröfulýsingarfrests víðtæk áhrif að lögum í fleira tilliti en hér um ræðir. Þurfi því óhjákvæmilega að vera skýr mörk um lok kröfulýsingarfrests og með hverjum hætti krafa verði talin fram komin í tæka tíð.

3) Af hálfu varnaraðila er vísað til þess að sú aðalregla komi fram í 111. gr. laga nr. 6/1978 að krafa þurfi að komast í hendur skiptaráðanda

innan kröfulýsingarfrests, en frá reglu þessari séu aðeins gerðar tvær undantekningar. Annars vegar megi koma kröfu að, ef sá fjöldi atkvæðamanna greiðir því atkvæði á skiptafundi, sem áskilinn er í ákvæðinu. Hins vegar geti skiptaráðandi hleypt kröfu að, ef hann telur afsakanlegt að krafan hafi borist of seint vegna erlendrar búsetu kröfuhafa eða af svipuðum ástæðum. Hin fyrri undantekning eigi ekki við, þar sem samþykki hafi ekki fengist á skiptafundi fyrir því að krafan kæmist að. Hin síðari undantekning geti heldur ekki átt við, þar sem sóknaraðili sé innlendur og hafi ekki borið við fjarveru úr landi á kröfulýsingarfresti, auk þess að komið hafi fram í málinu að honum hafi verið kunnugt um gjaldþrotið og kröfulýsingarfrest. Telur varnaraðili að þær ástæður, sem sóknaraðili hefur fært fram fyrir drætti á kröfulýsingu, verði ekki metnar sem afsakanlegar í skilningi umrædds ákvæðis.

IV.

Sú skipting sakarefnis, sem ákveðin hefur verið í máli þessu, hefur komið til af þeim atvikum að umdeilt er hvort meginkrafa sóknaraðilans um riftun skuldbindingar hans til hins gjaldþrota félags hafi glatast vegna vanlýsingar. Ljóst er að reifun þessarar meginkröfu og sönnun fyrir réttmæti hennar er yfirgripsmikil og að óreyndu vafasamt hvort tilefni sé til slíks vegna ágreinings um hvort réttur til riftunar, sem sóknaraðili krefst, hafi fallið niður þegar vegna vanlýsingaráhrifa. Af þeim ástæðum þykir rétt að heimila að sakarefninu sé skipt með þeim hætti, sem hér hefur verið gert, til þess að fyrst verði endanlega úr því leyst hvort riftunarkrafa sóknaraðila geti með einhverjum hætti komið til frekari álita, þótt hún hafi ekki borist skiptaráðanda fyrr en raun varð á.

Kröfur sóknaraðila í máli þessu byggjast á þeim grunni að með því að hann hafi verið beittur svikum af hendi forráðamanna hins gjaldþrota félags eða með því að félagið hafi ekki afhent honum hin keyptu hlutabréf, sé honum heimil riftun hlutabréfakaupanna og eigi þar með tilkall til að fá gagngjald sitt í kaupunum til baka. Krafa um slíka riftun, ef til greina yrði tekin, þykir ekki geta orðið til annarra málaloka en að sóknaraðili teldist eiga endurgreiðslukröfu eða hugsanlega skaðabótakröfu á hendur varnaraðila. Slík fjárkrafa nýtur engrar sérstöðu gagnvart almennum reglum um kröfulýsingarfresti við gjaldþrotaskipti. Þau atvik, að gagngjald sóknaraðila í kaupum þessum kunni á síðara stigi að falla í hendur varnaraðila til frjálsra umráða, þykja ein út af fyrir sig ekki geta leitt til þess að ef riftunarkrafa sóknaraðila teldist eiga lagastoð að hann nyti þar með eignarréttar eða samsvarandi tilkalls til skila á gagngjaldinu, sem fallið getur undir ákvæði 69. gr. laga nr. 6/1978, enda verður ekki séð að sjónarmið um slíkan rétt geti byggst á reglum laga nr. 39/1922 um réttarstöðu

aðila við riftun kaupa eða öðrum lagareglum. Af þessum sökum verður ekki talið að sóknaraðili hafi leitt haldbær rök að þeirri staðhæfingu sinni að krafa hans á hendur varnaraðila sé þess eðlis að hún haldi gildi, þó svo að talið yrði að henni hafi ekki verið réttilega lýst innan kröfulýsingarfrests í þrotabúið.

Sóknaraðili hefur í annan stað stutt kröfur sínar í þessum þætti málsins við þau rök að með því að hann hafi falið ritsímanum í Reykjavík að koma kröfulýsingu sinni til rétts viðtakanda með hraðskeyti innan kröfulýsingarfrests, verði að telja það jafngildi þess að krafan hafi komið fram innan frestsins. Styður hann þessa málsástæðu sína meðal annars við reglu 39. gr. laga nr. 7/1936, sem hann kveður hafa að geyma almennt löggjafarviðhorf í þessum efnum. Um þessa málsástæðu þykir verða að líta til þess, að bæði í gjaldþrotalögum nr. 6/1978 og lögum um skipti dánarbúa og félagsbúa o.fl., nr. 3/1878, er tekið svo til orða að „lýsa" þurfi kröfu fyrir skiptaráðanda innan tiltekins frests. Orð þetta verður ekki skýrt á annan veg en þann að í því felist sú merking að gera þurfi skiptaráðanda grein fyrri kröfunni, munnlega eða skriflega, innan umræddra tímamarka. Þeim áskilnaði verður ekki fullnægt með öðru móti en því að krafan sé óumdeilanlega komin til skiptaráðanda innan kröfulýsingarfrests, og þykir engu breyta þótt öðrum opinberum aðila hafi verið falið að koma henni á framfæri í tæka tíð. Verður heldur ekki komist hjá því að taka tillit til að regla 39. gr. laga nr. 7/1936 varðar samskipti milli aðilja að einkarétti, sem ekki verður sjálfgefið beitt sem réttarfarsreglu, en í þessu ákvæði er mælt svo fyrir, að ef tilkynningu er komið á framfæri innan frests með símskeyti, pósti eða öðrum hætti, sem gilt þykir að nota, komi ekki að sök þótt henni seinki, eða hún komist ekki til skila. Fæst ekki séð hvernig komist yrði hjá óviðunandi réttaróvissu vegna beitingar ákvæðis sem þessa um kröfulýsingar, þar sem takmarkalaust er samkvæmt orðanna hljóðan hve langur dráttur geti orðið á því að orðsending komist til skila eða hvort hún geri það yfirleitt. Þykir sú niðurstaða ótæk af þessum sökum að hin fjármunaréttarlega regla þessa ákvæðis og annarra þeirra, sem sóknaraðili hefur vísað til í þessum efnum, verði til að raska undantekingarlausri framkvæmd þess viðhorfs, sem meðal annars hefur verið leitt af orðum 111. gr. laga nr. 6/1978, að kröfulýsing verði að berast í hendur skiptaráðanda innan kröfulýsingarfrests, að viðlögðum réttindamissi.

Sóknaraðili hefur loks stutt kröfu sína í þessum þætti málsins við þá heimild 111. gr. laga nr. 6/1978, að skiptaráðandi geti tekið of seint fram komna kröfu til greina, ef afsakanlegt þykir vegna búsetu kröfuhafa í öðru landi eða af svipuðum ástæðum að kröfulýsing hafi dregist. Ákvæði þetta hefur í framkvæmd og í dómafordæmum verið skýrt á þann veg, að tilgangur þess sé einkum að jafna aðstöðu erlendra kröfuhafa, sem ekki

öðlast vitneskju um kröfulýsingarfrest, gagnvart aðstöðu innlendra lánardrottna, sem njóta aðgangs að opinberri auglýsingu um gjaldþrotaskipti og annarri upplýsingu um þau. Því hefur ekki verið borið við af hálfu sóknaraðila að framhjá honum hafi farið að bú Hafskips hf. hafi verið tekið til gjaldþrotaskipta eða að honum hafi verið ókleift að staðreyna hvernær kröfulýsingarfrestur rynni út. Alkunna er að veruleg umfjöllun varð í fjölmiðlum um gjaldþrot Hafskips hf. þegar frá upphafi, og beindist sú umfjöllun meðal annars verulega að hlutafjáraukningu í félaginu og hugleiðingum einstakra manna um hvort réttilega hafi verið að henni staðið. Kröfulýsingarfrestur í tilviki þessu var lengri en almennt hefur verið, þannig að rúmir fimm mánuðir liðu frá töku búsins til skipta þar til kröfulýsingarfresti lauk. Verður ekki séð að sanngirnissjónarmið gagnvart þeim lánardrottnum félagsins, sem lýstu kröfum sínum í tæka tíð, geti vikið fyrir hagsmunum sóknaraðila, sem hefur sýnt verulegt tómlæti um gæslu hagsmuna sinna á umræddu tímabili. Þegar af þessum ástæðum verður ekki á það fallist að ívitnað heimildarákvæði geti átt við um sóknaraðila.

Samkvæmt því, sem nú hefur verið greint, verður það niðurstaða þessa máls að kröfur sóknaraðila á hendur varnaraðila komi ekki til frekari álita við gjaldþrotaskipti á búi Hafskips hf. Eftir þessum málalokum þykir óhjákvæmilegt að sóknaraðila verði gert að greiða varnaraðila málskostnað vegna þessa máls, sem ákveðst kr. 25.000.00.

Markús Sigurbjörnsson borgarfógeti kvað upp úrskurð þennan.

Úrskurðarorð:

Hafnað er kröfum sóknaraðila, Guðjóns Andréssonar, á hendur varnaraðila, þrotabúi Hafskips hf.

Sóknaraðili greiði varnaraðila kr. 25.000,00 í málskostnað innan 15 daga frá birtingu þessa úrskurðar að viðlagðri aðför að lögum.